

De Minister van Veiligheid en Justitie
mr. G.A. van der Steur
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
23 februari 2016

Uw kenmerk
697228

Contactpersoon
J.M.A. Timmer

Onderwerp
Advies over het Conceptwetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten strekkende tot aanpassing van enkele bijzondere procedures van strafvorderlijke aard en tot regeling van enkele aanverwante onderwerpen met het oog op een doeltreffende uitvoeringspraktijk

Geachte heer Van der Steur,

Bij brief van 3 december 2015 heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) om advies gevraagd over het conceptwetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten strekkende tot aanpassing van enkele bijzondere procedures van strafvorderlijke aard en tot regeling van enkele aanverwante onderwerpen met het oog op een doeltreffende uitvoeringspraktijk. Dit advies is voorbereid door leden van de vereniging en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

Strekking conceptwetsvoorstel

Het wetsvoorstel strekt, blijkens de memorie van toelichting, tot aanpassing en aanvulling van enkele onderdelen van het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten met het oog op een doeltreffende uitvoerings- en opsporingspraktijk. De voorstellen vormen een uitwerking van door de regering toegezegde maatregelen die wenselijk en noodzakelijk worden geacht ter versterking van de mogelijkheden tot bestrijding van de georganiseerde criminaliteit. In het wetsvoorstel zijn opgenomen:

- 1) een voorstel tot creëren van de mogelijkheid om door middel van een algemene maatregel van bestuur het takenpakket van het parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie nader in te vullen;

- 2) een voorstel om de taken van de rechter-commissaris ter uitvoering van enkele bijzondere strafvorderlijke procedures te concentreren bij de rechtbanken Amsterdam en Rotterdam;
- 3) een verduidelijking van het afwegingskader op grond waarvan de informatievoorziening over de toepassing van bijzondere opsporingsbevoegdheden met het oog op zwaarwegende opsporingsbelangen kan worden beperkt;
- 4) een regeling om burgers en particuliere instanties te betrekken bij het treffen van maatregelen ter afscherming van de identiteit van bedreigde getuigen;
- 5) een bepaling die ook opsporingsambtenaren van bijzondere opsporingsdiensten de bevoegdheid verleent om uitvoering te geven aan een bevel tot het opnemen van vertrouwelijke communicatie;
- 6) een aantal wijzigingen van overwegend technische aard.

Advies

Het conceptwetsvoorstel geeft de NVvR aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Omvang takenpakket van (OvJ van) het parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie
Blijkens het wetsvoorstel kunnen bij algemene maatregel van bestuur (hierna: AMvB) strafbare feiten worden aangewezen die daardoor (ook) door (medewerkers van) het Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (hierna: CVOM) kunnen worden behandeld. Gelet op de taak en functie van het CVOM lijkt het voor de hand te liggen dat het hierbij gaat om lichtere vormen van veel voorkomende misdrijven, aangezien zwaardere zaken en/of zwaardere verschijningsvormen van strafbare feiten om meer en directere input vragen van, bijvoorbeeld, de rechter-commissaris. Een goede afgrenzing c.q. afstemming met de lokale parketten acht de NVvR noodzakelijk. Naar de mening van de NVvR blijkt uit de memorie van toelichting op het wetsvoorstel ook niet op grond van welke criteria soorten/categorieën strafbare feiten zullen worden aangewezen, terwijl een duidelijke normering van inhoud en reikwijdte van de nieuwe bepaling van belang is bij het beoordelen van de op basis van deze nieuwe wettelijke bepaling nader op te stellen AMvB. Dit ware te verduidelijken in de memorie van toelichting.

Invoering "concentratie"-RC voor aantal specifieke, benoemde, beslissingen

Tegen de voorgestelde concentratie van de op grond van artikel 178a, vierde en vijfde lid, van het Wetboek van Strafvordering (verder: Sv) te nemen beslissingen bij een rechter-commissaris in de rechtbanken Rotterdam en Amsterdam, en het achterliggende idee valt naar de mening van de NVvR het nodige in te brengen.

Allereerst hoeft bij aanvang van een strafrechtelijk onderzoek niet duidelijk te zijn of de regelingen met betrekking tot de bedreigde getuige en/of de "kroongetuige" van toepassing (zullen) zijn. Een onderzoek ontwikkelt zich, en bij gebrek aan resultaat van andere, minder ver strekkende bevoegdheden, opsporingsmiddelen en gericht onderzoek van andere onderzoekslijnen kan, eventueel alsnog, de situatie ontstaan dat toepassing van de bevoegdheden van de artikelen 126a t/m 126k Sv noodzakelijk wordt. De voorgestelde wettelijke regeling zou in dat geval een overdracht van het strafdossier met zich brengen.

Een overdracht betekent tijdverlies¹ en substantieel extra (dubbel) werk op hoog niveau van een tweede rechter-commissaris. Zeker voor de beslissingen in deze trajecten mag worden verwacht dat de rechter-commissaris zich het dossier geheel eigen maakt, alvorens tot die beslissing(en) over te gaan. Het aspect (absolute) vertrouwelijkheid van dergelijke (voorgenomen) trajecten wordt al evenmin gediend met een dergelijke overdracht tussen kabinetten-RC.

Daar komt nog bij dat alleen al een dergelijke overdracht vroegtijdig prijs zal geven dat er een van de trajecten als bedoeld in art. 178a Sv zal gaan lopen of heeft gelopen, met alle risico's van dien voor de personen die het aangaat.

Een ander, minstens zo belangrijk punt is dat volgens de NVvR niet is gebleken van een noodzaak om op dit punt dezelfde stap te zetten als met betrekking tot AIVD-informatie. Anders dan in de memorie van toelichting wordt gesteld is de NVvR van mening dat van iedere ervaren rechter-commissaris, maar toch zeker van een senior rechter-commissaris, kan worden verwacht dat hij een dergelijke beslissing kan nemen en daarbij een passend gewicht toekent aan alle relevante belangen. Pas als dat anders mocht zijn, dan zou er aan gedacht moeten worden om binnen elk kabinet één, hooguit twee (senior) rechters-commissarissen aan te wijzen die wordt, dan wel worden belast met deze taken. Strafzaken waarin het in enigerlei mate voorzienbaar is of wordt dat (een van) deze bevoegdheden zal/zullen worden ingezet, zouden, vanaf dat moment, kunnen worden toegewezen aan die rechter-commissaris(sen).

Daarnaast kan ook bij de behandeling van strafzaken bij het hof sprake zijn van toepassing van de bevoegdheden van de artikelen 226a t/m 226k Sv. Het laat zich niet (eenvoudig) voorstellen dat een dergelijk onderzoek dan plaats zal (moeten) hebben bij de rechter-commissaris van de rechtbanken Rotterdam of Amsterdam. Met name zal het gaan wringen in zaken waarin pas tijdens de appelfase voor het eerst sprake is van deze trajecten. Voor de beslissing ter zake van de toepassing van art. 149b Sv gelden deze bezwaren in versterkte mate. In het wetsvoorstel ontbreekt een regeling op dit punt; de NVvR adviseert het wetsvoorstel op dit punt aan te vullen.

Overigens is de NVvR van mening dat de voorgestelde invoering van concentratie bedoeld lijkt als een kwaliteitsbevorderende maatregel voor de rechters-commissarissen. Naar de mening van de NVvR is wetgeving daartoe niet het geëigende middel.

Wettelijk medewerking bij invulling getuigenbescherming

De voorgestelde wetswijziging met het oog op een wettelijk gegarandeerde medewerking bij de invulling van getuigenbescherming stuit bij de NVvR niet op inhoudelijke bezwaren.

Uitbreiding bevoegdheden bijzondere opsporingsdiensten

De wet beoogt tevens mogelijk te maken dat door opsporingsambtenaren van bijzondere opsporingsdiensten uitvoering kan worden gegeven aan een bevel tot het opnemen van vertrouwelijke communicatie. De NVvR heeft op zich geen bezwaren tegen deze uitbreiding, er van uitgaande dat de officier van justitie nagaat of en vaststelt dat de betrokken opsporingsinstantie het bevel op passende wijze zal kunnen uitvoeren. Een nadere normering door het openbaar ministerie is volgens de NVvR geboden. In de memorie van toelichting ware aan te geven hoe de Minister deze nadere normering zal bevorderen.

¹ Tijdverlies kan zeer ver strekkende gevolgen hebben in het verdere verloop van (het onderzoek in) een strafzaak, zeker op dit punt.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

1/0

Prof. dr. M.E. de Meijer
voorzitter

